

**РАҚОБАТГА ОИД ИШЛАРНИНГ МАЪМУРИЙ СУДГА
ТААЛЛУҚЛИЛИГИ**

Давронов Азизбек Баходир ўғли

E-mail: azizkhan.02.lawyer@gmail.com

Тел.номер: +998 93 005 84 88

Аннотация. Ушбу тезис рақобатга оид ишларнинг маъмурий судлар томонидан кўриб чиқиладиган тоифаларини тадқиқ қилишга қаратилган бўлиб. Маъмурий судлар томонидан кўриб чиқиладиган ишларнинг тоифаларини иқтисодий судлар томонидан кўриб чиқиладиган рақобатга оид ишларнинг турлари тезисда таҳлил қилинган.

Аннотация. Этот тезис направлен на изучение категорий дел, связанных с конкуренцией, которые рассматриваются административными судами. В дипломной работе проанализированы категории дел, рассматриваемых административными судами, типы дел, касающихся конкуренции, рассматриваемых экономическими судами.

Annotation. This thesis is aimed at researching the categories of competitive cases considered by administrative courts. The categories of cases considered by administrative courts are analyzed in the thesis on the types of competitive cases considered by economic courts.

Калит сўзлар: маъмурий судлар, рақобат, товар ва молия бозори, оммавий муносабатлар, суд қарорлари, хўжалик юритувчи субъект, давлат реестри, монополия.

Сўнги йилларда маъмурий ислохотлар даврида маъмурий судлар томонидан кўриб чиқиладиган ишларнинг ҳажми кенгайиб, маъмурий органларнинг фаолиятини тартибга солишга қаратилган ислохотлар амалга оширилиб келинмоқда. Хусусан, “Суд қарорларини қайта кўриш институти

такомиллаштирилиши муносабти билан Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий суд ишларини юритиш тўғрисидаги кодексига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида” 2021 йил 12 январдаги ЎРҚ-662-сонли Қарорга биноан бир қанча ўзгартиришлар киритилди. Маъмурий судларга тааллуқли ишлар ва уларнинг тушунчасини ёртиб берувчи “Рақобатга оид ишлар” тушунчаларини ёритиб берувчи 27²-модда билан тўлдирилди. Унга кўра, рақобатга оид ишлар жумласига юридик шахслар, шу жумладан, чет эллик юридик шахслар, хўжалик бошқаруви органлари, якка тартибдаги тадбиркорлар ва монополияга қарши орган ўртасида товар ва молия бозорларида рақобат соҳасидаги муносабатлардан келиб чиқадиган маъмурий судга тааллуқли низолар кириши белгилаб берилган. Судлар шуни инобатга олишлари керакки, маъмурий судларга тааллуқли рақобатга оид ишларга монополияга қарши органларнинг ва улар мансабдор шахсларининг товар ва молия бозорларида рақобат соҳасидаги муносабатлардан келиб чиқадиган, қонун ҳужжатларига мос келмайдиган, юридик шахслар, шу жумладан, чет эллик юридик шахслар, хўжалик бошқаруви органлари, якка тартибдаги тадбиркорларнинг ҳуқуқларини ва қонун билан кўриқланадиган манфаатларини бузадиган қарорлари, ҳаракатлари (ҳаракатсизлиги) юзасидан низолашиш тўғрисидаги ишлар тааллуқли ҳисобланади. Маъмурий судга монополияга қарши органнинг:

 хўжалик юритувчи субъектни товар ёки молия бозорида устун мавқени эгаллаб турган хўжалик юритувчи субъектлар Давлат реестрига киритиш;

 рақобат тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик ҳақидаги иш юзасидан, шу жумладан, хўжалик юритувчи субъектлардан рақобатга қарши ҳаракатлар натижасида асоссиз равишда олинган даромадни (фойдани) олиб қўйиш;

 хўжалик юритувчи субъектларни рақобат тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлиги учун тегишли жавобгарликка тортиш;

 хўжалик юритувчи субъектнинг ҳаракатларини инсофсиз рақобат

деб топиш тўғрисидаги қарорлари бўйича низолашиш мумкин.

Монополияга қарши органнинг ва улар мансабдор шахсларининг маъмурий судда низолашиладиган ҳаракатлари (ҳаракатсизлиги)га қаторига қўйидагиларни киритишимиз мумкин:

 шахс ёки шахслар гуруҳининг хўжалик юритувчи субъектларни қўшиб юбориш ва қўшиб олиш бўйича ҳаракатларни амалга оширишга, устав фондидаги (устав капиталидаги) акцияларни (улушларни) олиш бўйича битимларни амалга оширишга олдиндан розилик бериш тўғрисидаги аризасини кўриб чиқиш тартиби ва муддатларини бузганлик;

 қайд этилган ҳаракатлар (битимлар)ни амалга ошириш учун олдиндан розилик беришни рад қилганлик;

 рақобат тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя қилинишини текширишнинг қонун ҳужжатларида белгиланган тартибини бузганлик;

 “Рақобат тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси қонунига мувофиқ монополияга қарши органга берилган ваколатларни амалга ошириш муносабати билан маълум бўлиб қолган тижорат сирини ёки қонун билан қўриқланадиган бошқа сирни ташкил этувчи маълумотларни ошкор қилганлик.

Рақобатга оид низоларнинг тарафлари монополияга қарши орган ва хўжалик юритувчи субъект ҳисобланади. Бироқ тарафлардан бирининг монополияга қарши орган ҳисобланишининг ўзи низо рақобатга оид эканини аниқлатмайди. “Рақобат тўғрисида”ги қонунга кўра, монополияга қарши орган:

– рақобат тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлиги учун давлат бошқаруви органларини, маҳаллий давлат ҳокимияти органларини, уларнинг мансабдор шахсларини тегишли жавобгарликка тортиш;

– давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий давлат ҳокимияти органлари томонидан рақобат тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя этилиши юзасидан қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда текширишлар ўтказиш;

– давлат бошқаруви органлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг рақобат тўғрисидаги қонун ҳужжатларига бутунлай ёки қисман мувофиқ бўлмаган ҳужжатларини ва ҳаракатларини ҳақиқий эмас деб

топиш ҳақида судга мурожаат қилиш ҳуқуқига эга. Шу муносабат билан, процессуал қонун ҳужжатларига кўра, давлат бошқаруви органлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари ва улар мансабдор шахслари томонидан монополияга қарши органнинг товар ва молия бозорларида рақобат соҳасидаги муносабатлардан келиб чиқадиган, рақобат тўғрисидаги қонун ҳужжатлари бузилганлиги учун тегишли жавобгарликка тортиш тўғрисидаги қарорлари, шунингдек ҳаракати (ҳаракатсизлиги) устидан низолашиши рақобатга оид низолар тоифасига кирмайди. Рақобатга оид ишларга монополияга қарши орган ва табиий монополия субъектлари ўртасида “Табиий монополиялар тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси қонунини қўллаш билан боғлиқ вужудга келадиган низолар ҳам кирмайди. Қайси тоифадаги рақобат тўғрисидаги ишларнинг маъмурий судлар ва қайси тоифадаги ишларнинг иқтисодий судлар томонидан кўриб чиқилиши муҳим аҳамиятга эга ҳисобланади.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси;
2. Маъмурий суд ишларини юритиш тўғрисидаги кодекс;
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 21 февралдаги “Ўзбекистон Республикаси суд тизими тузилмасини тубдан такомиллаштириш ва фаолияти самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-4966-сонли Фармони;
4. “Рақобат тўғрисида”ги 2023 йил 3 июлдаги ЎРҚ-850-сонли Қонуни. онунчилик маълумотлари миллий базаси, 03.07.2023 й., 03/23/850/0439-сон.
5. Маъмурий ҳуқуқ ва процесс. Дарслик. Тошкент – 2020;
6. Инвестициявий низолар ва рақобатга оид ишларни суд муҳокамасига тайёрлаш ва уларни кўриш бўйича қўлланма. Тошкент – 2021.